

**ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА
ЗООВЕТЕРИНАРНА
АКАДЕМІЯ**

Знайомство з курсом **ВЕТЕРИНАРНА ДІЄТОЛОГІЯ З
УРАХУВАННЯМ АНАТОМО-
ФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
ДРІБНИХ ТВАРИН**

**Вибіркова компонентна освітньо-
професійної програми «Ветеринарна
медицина»**

Спеціальність 211 II освітній рівень.

Викладач: кандидат вет. наук, доцент
Євтушенко Інна Дмитрівна

Кафедра хірургії ім. проф.. І.О. Калашника
Телефон - 0576357381
Електронна пошта: hirurgya@ukr.net
Дистанційна підтримка: Moodle

АНОТАЦІЯ: Дисципліна формує компетенції, які є складовою підготовки ветеринарних лікарів у напрямку хвороби дрібних тварин. Вчить розбиратися в основних принципах дієтології для дрібних тварин з урахуванням фізіологічного стану і різних вікових груп. Дисципліна висвітлює особливості анатомічної будову тіла собак та котів, методи їх раціонального харчування та спрямовує увагу на відповідність розробки раціонів для різних вікових груп дрібних тварин та напрямків використання. Розглядає основні принципи ветеринарної клінічної дієтології дрібних тварин, бази нормативних документів щодо методів розробки раціонів та режиму годівлі собак і котів в залежності від віку, фізіологічного стану і фізичного навантаження тварин, а також сучасні методи діагностики хвороб, їх профілактику і терапію хворих дрібних тварин.

Метою курсу «Ветеринарна дієтологія з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей дрібних тварин» є формування у студентів компетентностей розуміти особливості щодо анатомічних, функціональних та морфологічних особливостей будови тіла, органів та систем органів дрібних тварин, користуватись нормативними документами щодо техніки складання раціонів у залежності від віку, фізіологічного стану та фізичного навантаження тварин, обирати правильні принципи дієтичного живлення дрібних тварин і приймати участь у їх розробці.

Курс «Ветеринарна дієтологія з урахуванням анатомо-фізіологічних особливостей дрібних тварин» пов'язаний з вивченням досягнень сучасної ветеринарної дієтології, зовнішніх та внутрішніх умов та причин, що викликають патологічний стан в організмі собак та котів, які потребують корекції раціонів харчування, основних принципів і закономірностей щодо збалансованості поживних речовин в раціонах із урахуванням фізіологічного стану і віку дрібних тварин. Дисципліна дозволяє опанувати сучасні клінічні, лабораторні та інструментальні методи дослідження, загальні принципи розробки та застосування сучасних схем раціональної дієтотерапії дрібних тварин.

Попередні умови для вивчення курсу: базується на попередньо опанованих знаннях із загальних і спеціальних дисциплін – біології, хімії, анатомії, зоології.

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМИ

Компетентності та програмні результати навчання, які формуються при вивченні даної дисципліни (кодування згідно чинної освітньо-професійної програми, в дужках вказана забезпечувана компетенція відповідного стандарту вищої освіти).

Компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. (ЗКС3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях).

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (ЗКС2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях).

ЗК6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. (ЗКС7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗКС9. Здатність приймати обґрунтовані рішення).

ЗК7. Здатність спілкуватися з фахівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей). (ЗКС10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності)).

ФК1. Здатність розуміти та з'ясувати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин. (ФКС1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних).

ФК3. Здатність дотримуватись правил техніки безпеки, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності. (ФКС Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності).

ФК4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу. (ФКС4 Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу).

Програмні результати навчання:

ПРН14. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах. (ПРНС 7 Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів).

ЧОМУ ВИ НАВЧИТЕСЬ, ЩО ОТРИМАЄТЕ

(Відповідність компетентностей дисципліни межам компетентностей та програмним результатам навчання освітньо-професійної програми наведена кодами в дужках; після «/» вказана форма контролю програмних результатів навчання)

■

Отримує можливість вивчити особливості анатомічної та фізіологічної будови тіла дрібних тварин та функціонування органів і систем у дрібних тварин;. Вивчає основні принципи дієтології, методик у складання раціонів в залежності від віку, фізіологічного стану у дрібних домашніх тварин (котів та собак) (ЗК1, ЗК2, ФК3)/ індивідуальні практичні заняття

Отримує уявлення про використання критеріїв оцінки при застосуванні ветеринарних дієт для дрібних тварин із різними видами патологій. Вивчають сучасний стан у галузі ветеринарної дієтології для собак і котів. (ЗК1, ЗК2, ФК3, ПРН14) /індивідуальні практичні заняття

Здатність враховувати вплив різних видів дієтичних кормів та їх складових на організм дрібних тварин до різних захворювань в залежності від породи, віку та статі тварини. (ЗК1, ЗК2, ФК1, ФК4, ФК3, ПРН14) / індивідуальні практичні заняття

Програма вивчення дисципліни реалізується через проведення лекцій, лабораторно-практичних занять та самостійної роботи студентів. На вивчення дисципліни відводиться 90 годин, в тому числі 20 години лекційних, 38 годин лабораторно-практичних та 32 години самостійних занять.

Формами проміжного контролю, які оцінюються на лабораторно-практичних заняттях, є: індивідуальні тестові завдання; індивідуальні практичні завдання.

Формою підсумкової атестації є залік.

СТРУКТУРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВЕТЕРИНАРНА ДІСТОЛОГІЯ З УРАХУВАННЯМ АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДРІБНИХ ТВАРИН

Напрямок 211 – Ветеринарна медицина.

Освітньо-кваліфікаційний рівень - **Магістр**.

Вибіркова компонента. Курс I.

СТРУКТУРНИЙ ПЛАН

Види занять та форми контролю		Обсяг дисципліни за навчальним планом		У т.ч. по семестрам
		Кредит	годин	2
Всього годин по плану		3	90	90
У т.ч. аудиторних		1,9	58	58
Самостійних		1,1	32	32
Із аудиторних: лекцій		0,7	20	20
лабораторно-практичних		1,3	38	38
Модуль (заліковий кредит)	I	1,5	45	45
	II	1,5	45	45
Залік				☀

**НАЗВА, ЗМІСТ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ
ДИСЦИПЛІНИ ТА ШИФРИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ВІДПОВІДНО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ**

Назва модулів та їх зміст	Шифр компетентностей освітньої програми
<p>1. АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДРІБНИХ ТВАРИН</p> <p>Вивчає анатомічні особливості будови тіла котів і собак; розглядає питання морфологічної характеристики органів чуття собак і кішок, особливості функціонування органів і систем у дрібних тварин в залежності від екологічних умов існування та утримання кішок і собак</p> <p>Компетентності дисципліни:</p> <p>Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1, ЗК2); Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. (ЗК6);</p> <p>Здатність розуміти та з'ясувати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин (ФК1);</p> <p>Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах (ПРН 14).</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6 ФК1</p> <p>ПРН14.</p>
<p>2. ГОДІВЛЯ ДРІБНИХ ТВАРИН</p> <p>Вивчає особливості харчотравлення і обміну речовин у собак і котів, поживність кормів, методику визначення потреби у поживних, біологічно активних речовинах та енергії, техніку складання раціонів у залежності від віку, фізіологічного стану та фізичного навантаження тварин. Дисципліна вивчає принципи дієтичного живлення з використанням спеціально розроблених і готових фірмових раціонів для профілактики і лікування хвороб дрібних тварин.</p> <p>Компетентності дисципліни:</p> <p>Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу (ЗК1, ЗК2, ЗК6, ФК4).</p> <p>Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах (ПРН 14).</p>	<p>ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7, ФК1, ФК3, ФК4 ПРН14</p>

2.1 Клінічна діагностика незаразних хвороб дрібних тварин
Вивчає особливості клінічних, інструментальних та лабораторних методів дослідження хворих собак і котів, техніку і послідовності їх застосування при встановленні стану окремих органів і систем, етіологію, патогенез, клінічні ознаки, методи патогномонічної діагностики і лікування дрібних тварин з нозоологічними внутрішніми незаразними хворобами.

2.2 Деонтологія.

Деонтологія – наука про сукупність етичних норм і принципів поведінки лікаря ветеринарної медицини при виконанні своїх професійних обов'язків

Компетентності дисципліни:

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Здатність спілкуватися з нефaxівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей (ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК7).

Здатність розуміти та з'ясовувати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин ; Здатність дотримуватись правил техніки безпеки, асептики та антисептики під час здійснення фахової діяльності. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу (ФК1, ФК3, ФК4).

Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах (ПРН 14).

ЗК1, ЗК2,
ЗК6, ЗК7,
ФК1, ФК3,
ФК4 ПРН14.

Підсумковий контроль. Інтегрований модуль

Узагальнений тестовий зміст навчальної дисципліни, який об'єднує всі вищенаведені змістові модулі.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАНЯТТЯ (ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС)

№ зп	Тема та план лекції	К-ть	Рекомендована література.
Змістовний модуль 1			
Анатомо-фізіологічні особливості дрібних тварин			
1	Особливості анатомічної будови тіла собак і котів. 1. Загальні відомості будови тіла котів і собак. 2. Ділянки тіла. 3. Загальні питання функціональної морфології шкірного покриву. 4. Особливості серозних оболонок і похідних у дрібних тварин.	2	5, 6, 7, 9
2	Особливості анатомічного складу апаратів травлення, дихання та сечостатевого апарату у собак і котів. 1. Анатомічний склад апарату травлення. 2. Органи ротоглотки та стравохідно-шлунковий відділ апарату травлення. 3. Особливості функціональної анатомії слинних залоз 4. Загальна анатомічна характеристика апарату дихання і сечостатевого апарату у дрібних тварин. 5. Морфоклінічна характеристика органів чуття.	2	4, 6, 9, 10
3	Фізіологічні механізми взаємодії організму та навколишнього середовища. Організм як саморегулююча система. 1. Види регуляції функцій в організмі. 2. Адаптація дрібних тварин в залежності від умов утримання.	2	3, 11, 12, 13
4	Види регуляції функцій у організмі. 1. Типи вищої нервової діяльності. 2. Вплив типів нервової діяльності на поведінку та резистентність організму собак та котів.	2	4, 12, 20, 22
Змістовний модуль 2			
Годівля дрібних тварин. Клінічна діагностика незаразних хвороб дрібних тварин. Деонтологія			
5	Особливості харчотравлення у собак і котів 1. Анатомо-фізіологічні особливості системи травлення собак і котів, що впливають на засвоєння поживних і біологічноактивних речовин 2. Роль білків, жирів, вуглеводів в енергетично-пластичному балансі в організмі. 3. Біологічно – активні речовини та їх функція в харчотравленні, обміні речовин та його регуляції.	2	7, 9, 10
6	Характеристика кормів для котів і собак 1. М'ясо і риба. 2. Молочні продукти і овочі. 3. Злаки та овочі. 4. Жири і масла.	2	3, 4, 14
7	Дієтична та штучна годівля. 1. Особливості годівля при порушенні окремих органів та їх систем. 2. Вітаміно – мінеральні добавки та правила їх застосування. 3. Заводські (фірмові) повнораціонні корми.	2	4, 6, 14, 21
8	Особливості діагностики хвороб серцево-судинної, дихальної системи та системи травлення у дрібних тварин. 1. Діагностика хвороб серцево-судинної системи загальними та спеціальними інструментальними методами. 2. Діагностика хвороб системи дихання загальними та спеціальними інструментальними методами. 3. Діагностика хвороб системи травлення загальними та спеціальними інструментальними методами.	2	15,18

9	<p>Особливості клінічної діагностики хвороб системи сечовиділення, нервової системи та системи крові.</p> <p>1. Діагностика хвороб системи сечовиділення загальними та спеціальними інструментальними методами.</p> <p>2. Діагностика хвороб нервової системи загальними та спеціальними інструментальними методами.</p> <p>3. Методи дослідження крові та сечі</p>	2	16,17, 21
10	<p>Деонтологія. Визначення предмета і його завдань. Характерні особливості обслуговування клієнтів. Клієнт як головний об'єкт уваги у клініці ветеринарної медицини.</p> <p>1. Етичні основи спілкування з власниками дрібних тварин.</p> <p>2. Рівень обслуговування клієнтів.</p> <p>3. Якість обслуговування клієнтів.</p> <p>4. Персонал ветеринарної установи і турбота про здоров'я кожної тварини</p> <p>5. Правила особистого спілкування з клієнтами</p> <p>6. Уміння вислухати клієнта.</p> <p>7. Вербальне спілкування з клієнтом.</p> <p>8. Невербальне спілкування з клієнтом.</p>	2	19,20, 21
Всього годин		20	

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з.п	Тема	Перелік завдань для вивчення студентами	К-ть годин	Місце проведення заняття	Методичне і технічне забезпечення
Змістовний модуль 1 Анатомо-фізіологічні особливості дрібних тварин.					
1	Особливості шкіри.	1. Загальна система покриву організму дрібних тварин. 2. Функції шкіри у дрібних тварин	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,9
2	Особливості залозистих і рогових похідних у собак і котів.	1. Особливості шкіри та її похідних у собак та котів. 2. Функція шкіри та похідних у собак та котів	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,9
3	Особливості анатомічної будови органів чуття собак	1. Хагальна характеристика органів чуття дрібних тварин. 2. Особливості будови та функції органу зору дрібних тварин	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,9
4.	Особливості анатомічної будови органів чуття собак	. Особливості будови та функції органу слуху рібних тварин. . Особливості будови та функції органу боняння у собак та котів	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,9
5	Особливості гомеостазу у дрібних тварин. Функція крові.	1. Формені елементи крові – еритроцити. Лейкоцити, тромбоцити і їх функція в організмі собак і котів. 2. Роль крові, лімфи, і міжтканинної рідини в обмінні речовин і збереження постійності внутришнього середовища у собак і котів.	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,10
6	Особливості гомеостазу у дрібних тварин.	1. Регуляція гомеостатичних процесів. 2. Роль гемоглобіну в організмі.	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,10
7	Терморегуляція у собак і котів. Інтеграція температури тіла, частоти пульсу і дихання.	1. Визначення температури тіла, 2. Вивчення впливу інтинсивності обміну речовин і навколишнього середовища на температуру тіла і механізму її регуляції.	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,10
8	Регуляторна роль залоз внутришньої секреції.	1. Вивчити загальні принципи ендокринної регуляції і показань для застосування гормонів у тваринництві та ветеринарії	2	кафедра	М ТЗ – 1,2,10
Змістовний модуль 2 Годівля дрібних тварин. Клінічна діагностика незаразних хвороб дрібних тварин. Деонтологія					
9	Особливості годівлі кошенят та цуценят від народження до року.	1. Вивчити особливості годівлі цуценят та кошенят у підсисний період. 2. Вивчити схеми та методи штучного вигодовування . 3. Ознайомитись зі схемами підгодівлі цуценят та кошенят до відлучення від матері. 4. Вивчити схеми та особливості годівлі цуценят та кошенят при переводі на тверді корми. 5. Складання раціонів для цуценят та кошенят віком від 2 місяців до року.	2	кафедра	М 2, 3, 4 ТЗ- 1,9,8,10, 13,14,15, 16
10	Особливості годівлі дорослих. вагітних та лактуючих самок дрібних тварин.	1. Вивчити особливості годівлі дорослих собак та кішок. 2. Складання раціонів для вагітних, лактуючих та дорослих тварин.	2	кафедра	М 2, 3. 4 ТЗ- 1,9,8,10, 13,14,15 16
11	Особливості годівлі вагітних	1. Розглянути годівлю вагітних собак та кішок	2	кафедра	М 2, 3, 4

	та лактуючих самок дрібних тварин.	та її особливості в залежності від терміну вагітності. 2. Вивчити особливості годівлі лактуючих самок в залежності від стадії лактації 3. Складання раціонів для вагітних, лактуючих та дорослих тварин.			ТЗ-1,9,8,10,13,14,15,16
12	Годівля службових та племінних дрібних тварин.	1. Годівля племінних та службових тварин в залежності від інтенсивності використання. 2. Складання раціонів для племінних та службових тварин.	2	кафедра	М 2, 3, 4 ТЗ-1,9,8,10,13,14,15,16
13	Годівля геріатричних дрібних тварин.	1. Вивчити особливості годівлі геріатричних котів та собак в залежності від віку. 2. Складання раціонів для геріатричних тварин.	2	кафедра	М 2, 3, 4 ТЗ-1,9,8,10,13,14,15,16
14	Дослідження серцевосудинної системи	1. Правила безпеки при роботі з дрібними тваринами 2. Оволодіння методами фіксації дрібних тварин. 3. Ознайомитися з основними та спеціальними методами дослідження серця та судин.	2	кафедра	М 1, 5 ТЗ – 1,3,5,6,9,10
15	Дослідження системи дихання	1. Правила безпеки при роботі з дрібними тваринами 2. Оволодіння методами фіксації дрібних тварин. 3. Вивчити методи клінічного дослідження верхньої та нижньої дихальних шляхів	2	кафедра	М 1, 5 ТЗ – 1,3,5,6,9,10
16	Дослідження системи травлення та печінки дрібних тварин	1. Ознайомитися з основними та допоміжними методами дослідження системи травлення та печінки.	2	кафедра	М 1, 5 ТЗ – 1,3,5,6,9,10
17	Дослідження сечовидільної системи дрібних тварин	1. Ознайомитися з основними та допоміжними методами дослідження системи сечовиділення 2. Засвоїти методику дослідження нирок, сечового міхура і сечовидільних каналів у собак та котів.	2	кафедра	М 1, 5 ТЗ – 1,3,5,6,9,10
18	Форми спілкування з клієнтами клініки. Основні правила розбору скарг клієнтів	1. Вербальне спілкування, основні правила. 2. Невербальне спілкування з власником тварини, основні правила. 3. Спілкування з клієнтом по телефону, основні правила.	2	кафедра	М 1 ТЗ-1
19	Основні правила розбору скарг клієнтів.	1. Основні правила розбору скарг (чуйне відношення, вибачення, спокійний стан, готовність виправити можливу помилку). 2. Як упевнено вести себе у конфліктних ситуаціях.	2	кафедра	М 1 ТЗ-1
Всього годин			38		

САМОСТІЙНА РОБОТА

Розділ дисципліни	Контрольні питання та завдання для самостійного вивчення	Кількість годин	Форма звітності та контролю
<p><u>Змістовний модуль 1.</u></p> <p>АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДРІБНИХ ТВАРИН</p>	<p>Органи системи дихання. Особливості будови та їх роль в організмі тварин.</p> <p>Система органів сечовиділення. Роль та функція.</p> <p>Система органів розмноження. Особливості дібних тварин.</p> <p>Система органів внутрішньої секреції</p> <p>Групи крові у дрібних тварин</p> <p>Функції потових залоз у підтриманні гомеостазу</p> <p>Значення залоз внутрішньої секреції в регуляції функцій</p> <p>Методи вивчення залоз внутрішньої секреції і гормонів</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>Доповідь</p>
<p><u>Змістовний модуль 2</u></p> <p>ГОДІВЛЯ ДРІБНИХ ТВАРИН. КЛІНІЧНА ДІАГНОСТИКА НЕЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ДРІБНИХ ТВАРИН. ДЕОНТОЛОГІЯ.</p>	<p>Наслідки недостатності в раціоні собак і котів біологічно активних речовин (вітамінів та мікроелементів).</p> <p>Дієтична годівля собак при хворобах спричинених порушенням обміну речовин</p> <p>Дієтична годівля собак при захворюваннях сечовидільної системи</p> <p>Показники загального клінічного аналізу сечі та їх значення для діагностики.</p> <p>Правила і морально-етичні норми спілкування з клієнтами-власниками дрібних тварин.</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>Доповідь</p>
<p>Всього годин</p>	<p>32</p>	<p></p>	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Аллан Р., Аллан К. Немецкая овчарка. – / Р. Аллан К. Аллан Кировоград, 1998. – 398с.
2. Служебная собака: Руководство по подготовке и содержанию служебных собак / Крушинский Л.В., Израилевич И.Е., Мазовер А.П., [и др.]– Д.: ВАП, 1994. – 576с.
3. Баранов А. Для любимой собаки. – / А. Баранов. - М.: изд-во МПИ 1991. – 128с.
4. Пшеничная Н. Ваша собака / Н. Пшеничная Сост.; Худож Джаникьян. Х.: Изд. комм.фирма „Гриф”. 1996. – 512с.
5. Домашний ветеринарный справочник для владельцев кошек. / Дельберт Дж. Карлсон, Джеймс М Гиффин, Лиза Д. Карлсон. – пер. с англ. Стукалиной Л.А. – Библиотека любителей кошек. – М.: Центр-полиграф, 1997. – 573с.
6. Дельберт Дж. Карлсон. Домашний ветеринарный справочник для владельцев собак. / Джеймс М Гиффин, Дельберт Дж. Карлсон. – Пер. с англ. Сперанской Е.Н. – «Библиотека американского клуба собаководства». – М.: Центрполиграф – 1997. – 534с.
7. Анатомия домашних животных /И.В. Хрусталева, Н.В. Михайлов, Я.И. Шнейберг и др. – М.:Колос, 1994. – 704с.
8. Анатомія свійських тварин./ Рудик С.К., Павловский Ю.О., Криштофорова Б.В. та ін. К.: Аграрна освіта, 2001. – 575с.
9. Анатомия собаки: Учебник /Под.ред.Н.А. Слесаренко. – С. – Петербург – Москва – Краснодар, 2003. – Т. 1-3.
10. Анатомия собаки и кошки (Колл. Авторы)/Пер. с нем. Е.Болдырев, И. Кравец. – М.: Аквариум, 2003. – 580 с.
11. Георгиевський В.И. Физиология сельскохозяйственных животных. / В.И. Георгиевський– М.: Агрпромпиздат, 1990.- 511 с.
12. Науменко В.В. Фізіологія с-г тварин / В.В. Науменко К: 1994.
13. Практикум по физиологии с.- х. животных. / Битюков И.П. и др.. М.: Агрпромпиздат. 1990.
14. Книга Waltham о кормлении домашних животных. Под. ред. А. Бургера – М.: 1995. – 183с.
15. Клінічна діагностика хвороб тварин./ Левченко В.І , Судаков М.О., Мельник Й.Л. та інші. К.: „Урожай”, - 1995 – 368 с.

Додаткова

1. Физиологические показатели нормы животных. Справочник. / А. Линёва– М.: „Аквариум ЛТД”, -2001 – 256 с.
2. Ветеринарна клінічна біохімія / Левченко В.І., Влізло В.В., Кондрахин І.П. та інші Біла Церква, - 2002. – 400 с.
3. Клінічна біохімія./ Левченко В.І та інші– Біла Церква, 2003. – 257с.
4. Деонтология / Дж. Корсан, А.Р. Маккей– М.: «Аквариум», - 2002. – 221с.
5. Клуб собаководства: сборник / Е.В Котенко., Н.Н. Мешкова М.: Патриот, - 1991. – 120 с.
6. Мазовер А.П. Племенное дело в служебном собаководстве / А.П. Мазовер – Домодедово „ВАП”, 1994. – 204с.
7. Мазовер А.П. Разведение собак. Методы. Пособие по собаководству./ Мазовер А.П. Заводчиков П.А. – М., 1983. – С. 46 – 65.

**ПЕРЕЛІК МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ
ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ (ПРАКТИЧНИХ,
СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ (М)**

Шифр	Назва методичної розробки
М - 1	Сарбаш Д.В., Кантемир О.В., Слюсаренко Д.В., Цимерман О.О. Ситуаційні завдання. Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини Х. – ХЗВІ. – 2014. – 108 с.
М -2	Сарбаш Д.В., Цимерман О.О., Маслак М.В. Нормы потребностей собак разных возрастных групп, в энергии, жирах и углеводах. Методичні рекомендації для студентів 1 курсу та 1 технікуму. Х. – ХЗВІ. – 2014. – 24с.
М -3	Сарбаш Д.В., Цимерман О.О., Маслак М.В. Особенности годівлі собак. Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини Х. – ХЗВІ. – 2014. – 82с.
М -4	Сарбаш Д.В., Цимерман О.О., Маслак М.В. Дієтична годівля собак. Методичні рекомендації для студентів факультету ветеринарної медицини. Х. – ХЗВІ. – 2014. – 32с.
М -5	Кокович Н.Я., Бабкина С.И., Методические указания к лабораторным занятиям по клинической диагностике. Раздел «Исследование крови у животных». Х.: ХЗВИ. – 1991. – 40с.
М -6	Сарбаш Д.В., Цимерман О.О., Заїка П.О. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи студентам факультету ветеринарної медицини Х.: РВВ. ХДЗВА 2014 - 34с

**ПЕРЕЛІК ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ
ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНИХ (ПРАКТИЧНИХ,
СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ (ТЗ)**

Шифр	Назва технічних засобів навчання (прилади, інструменти, реактиви)
ТЗ-1	Мультимедійне обладнання
ТЗ-2	Медикаментозні препарати
ТЗ-3	Прилади
ТЗ-4	Розчини
ТЗ-5	Тварини
ТЗ-6	Мікроскоп
ТЗ-7	Слайди
ТЗ-8	Зразки вітамінних препаратів
ТЗ- 9	Муляжі
ТЗ--10	Інструкції
ТЗ - 11	Калькулятор
ТЗ - 12	Таблиці
ТЗ - 13	Зразки раціонів
ТЗ – 14	Зразки заводських кормів

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система діагностики якості навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюють згідно положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу, прийнятої в академії

Основні положення:

Загальна кількість модульних контрольних заходів, що мусить скласти студент з окремої навчальної дисципліни, визначається з урахуванням залікових модулів з цієї дисципліни і рекомендовано дорівнює двом академічним модулям за семестр.

За результатами модульного контрольного заходу рівень засвоєння студентом навчального матеріалу має бути оцінений за національною шкалою та шкалою ECTS.

Тижні для проведення модульного контролю (модульні тижні) рекомендуються графіком навчального процесу.

Кількість балів, отримана студентом при оцінюванні модулю та підсумковий бал поточної успішності з дисципліни, співвідноситься з оцінками за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до таблиці 1.

1.Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок	A
82 – 89	добре	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B
74 – 81		Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
64 – 73	задовільно	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
60 – 63		Достатньо – відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії	E
35– 59	незадовільно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Регламентується наступний комплект балів для отримання оцінки за модуль: результат поточного контролю (усереднено за оцінюванням завдань, проектів, тренінгів, відповідей) – максимум 20 балів (табл. 3), результат модульного тестового контролю – максимум 50 балів (роз'яснення в табл. 5), та результат засвоєння блоку самостійної роботи – максимум 30 балів (табл. 3,4,5).

Складання модулів обов'язкове. Студент не допускається до тестування з модуля без відпрацювання пропущених занять. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав мінімально необхідну кількість балів та більше.

Результати рейтингу з модулю доводяться до відома студентів не пізніше третього робочого дня після проведення контрольного заходу і, у разі відсутності претензій з боку студентів, вважаються остаточними.

Якщо студент не погоджується з рішенням про присвоєння йому балів рейтингу за модуль, то він повинен відразу після їх оголошення звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри та у визначений термін скласти усну атестацію з модуля перед комісією. Склад апеляційної комісії у кожному конкретному випадку визначається завідувачем кафедри. Рішення комісії є остаточним. Студент не може повторно скласти зараховані модулі.

Студент, який не з'явився на модульний контроль або не отримав мінімальної кількості балів на модульному тижні, має право складати пропущений модуль під час залікового тижня.

Підсумковий рейтинг поточної успішності з дисципліни вираховується усередненням рейтингів з усіх модулів. Семестрова оцінка виставляється студенту з врахуванням результатів підсумкового тестування та поточного контролів(усереднені бали за модулі). Максимальна кількість балів, що студент може отримати при вивченні дисципліни, дорівнює 100 (див. табл. 1).

Диференційований залік передбачає наявність підсумкового тестування. При наявності дозволу на автоматичне зарахування заліку, студент, який своєчасно складав усі модульні контрольні заходи та за їх результатами атестований з оцінкою "відмінно", може отримати залік автоматично. Семестровою оцінкою у цьому випадку є усереднена оцінка за модулі.

Викладач зобов'язаний здати заповнену заліково-екзаменаційну відомість до навчального відділу протягом такого граничного терміну: для заліку - останній день залікового тижня.

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю.

2. Схема нарахування балів з модулів навчальної дисципліни

Показчик	Нарахування балів
Всього з модулю	від 60* до 100
В тому числі: відповіді на тестові питання	від 30 до 50
усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях, відповіді на індивідуальні тестові та практичні завдання	до 20
результат засвоєння блоку самостійної роботи	до 30

*- менша кількість отриманих балів недостатня для зарахування модулю, необхідна перездача.

Усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях оцінюються за шкалою від 12 до 20 балів відповідно до наступної регламентації (табл. 3)

3. Шкала оцінювання усної відповіді

20-бальна шкала	Інтуїтивний аналог оцінювання	Оцінка за національною шкалою - Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
20	5+	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи без помилок чи зауважень, прояв креативного мислення.	A
19	5	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи з однією непринциповою помилкою	A
18	5 -	Відмінно – відмінна відповідь, виконання роботи з незначною кількістю помилок	A
17	4+	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками при розумінні суті питання	B
16	4	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з кількома помилками	C
15	4 -	Добре – в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
14	3+	Задовільно – непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
13	3	Достатньо – непогано, але наявна велика кількість суттєвих недоліків	D
12	3 -	Достатньо – відповідь, робота задовольняє лише найменші критерії	E

Самостійна робота оцінюється як сума балів за відповідність і обсяг наданого матеріалу (табл. 4) та балів за захист цього матеріалу (табл. 3).

і

4. Шкала оцінювання відповідності змісту матеріалу самостійної роботи

Шкала, бали	Визначення
10	Товна відповідність змісту і достатній обсяг
8	Достатня відповідність змісту і достатній обсяг
6	Мінімально задовільна відповідність змісту і обсягу

5. Накопичення балів за модуль складанням (максимум 100 балів)

Поточне оцінювання	Оцінювання тестів	Оцінювання самостійної роботи	
визначається викладачем	чітко регламентується	визначається викладачем	
до 20 балів	до 50 балів	до 30 балів	
		до 10 балів	до 20 балів
Шкала оцінювання відповіді	50 тестів: 1 прав. відповідь – 1 бал 25 тестів: 1 прав. відпов. – 2 бали	Відповідність матеріалу (див. табл. 4)	Захист - шкала оцінювання усної відповіді
<i>ПРИКЛАД</i>			
12	44	8	14

Приклад»: $12+44+8+14=78$ балів. Добре «С».